

Justitiedepartementet

SOU 2023:69 Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel

Dnr Ju2023/02434

Skolverket ställer sig bakom att en ny huvudregel införs som innebär en skyldighet för myndigheter att lämna uppgifter till brottsbekämpande myndigheter. Nedan kommenteras de förslag i utredningen som rör skolväsendet och där myndigheten har kompletterande förslag och synpunkter.

8.3 En uppgiftsskyldighet avseende kontaktuppgifter

Skolverket tillstyrker förslaget att skolväsendet åläggs skyldighet att vid begäran från en brottsbekämpande myndighet lämna ut kontaktuppgifter som skolan registrerat. Det är dock viktigt att förskolan/skolan ska kunna avstå från att lämna ut kontaktuppgifter om det finns synnerliga skäl – som de som anges i avsnitt 8.3.2.

9.6 Vilka statliga myndigheter ska omfattas av uppgiftsskyldigheten?

Vi föreslår att även Skolverket ska vara en informationsgivande myndighet. Detta med tanke på att Skolverket fördelar ut ca 25 miljarder kronor per år till både offentliga och enskilda huvudmän. Genom myndighetens kontrollverksamhet som är kopplad till statsbidragen upptäcks ibland bidragmottagare som inte använder bidragen korrekt. Denna typ av information borde vara av intresse för de brottsbekämpande myndigheterna. Skolverket besöker även skolverksamheter och arbetsplatser i olika insatser där missförhållanden kan påträffas. Om det kan antas att dessa kan kopplas vidare till fusk eller andra oegentligheter bör brottsbekämpande myndigheter nås av sådan information.

11.1 Inledning

Skolverket har förståelse för den avgränsning som utredningen gjort av sitt uppdrag och som beskrivs i avsnitt 2.3.2, nämligen att i första hand omfatta informationsflödet från olika informationsinnehavare till brottsbekämpningen. Utredningen utesluter dock inte att de brottsbekämpande myndigheterna kan behöva lämna viss information till skolan för att i större uträkning få del av information. Skolverket anser att det är viktigt att skolan i större uträkning får del av sådan information från de brottsbekämpande myndigheterna, för att förbättra

arbetet med säkerhet i skolväsendet. Verket konstaterar vidare, i likhet med utredningen, att de andra informationsflödena till viss del tas om hand inom ramen för Skolsäkerhetsutredningen (U 2022:04). I sammanhanget kan nämnas att det regeringsuppdrag till Skolverket och Socialstyrelsen som utredningen tar upp, *Tidiga och samordnade insatser för barn och unga, TSI*, slutredovisades i december 2023.¹

11.3 Informationsdelning från skolan styrs av olika regelverk

Enligt utredningen motsvarar den tystnadsplikt som föreskrivs för fristående skolor med enskilda huvudmän i stort de sekretessregler som gäller i den offentligt bedrivna skolan. Skolverket, som i andra sammanhang haft anledning att ta ställning till denna fråga, instämmer i utredningens bedömning.²

11.4 Brottsbekämpningen behöver fler uppgifter från skolan

Skolverket delar utredningens bedömning att de brottsbekämpande myndigheterna behöver få tillgång till fler uppgifter från skolan och att det behövs en ny rättslig reglering för att få till stånd ett förbättrat uppgiftslämnande.

11.5 En uppgiftsskyldighet för skolan

Skolverket tillstyrker att det införs en uppgiftsskyldighet för skolan och att det generella undantaget för vissa särskilt skyddsvärda uppgifter ska gälla för denna uppgiftsskyldighet. Vi ställer oss även bakom att det införs en upplysningsbestämmelse om skolans uppgiftsskyldighet i skollagen (2010:800) samt den föreslagna placeringen av denna bestämmelse.

11.5.3 En ny uppgiftsskyldighet

Som utredningen beskriver har Skolverket tidigare framfört farhågor kring att införa en särskild uppgiftsskyldighet för skolan, i synnerhet om den skulle innebära en skyldighet att lämna uppgifter på eget initiativ. Men vid en samlad bedömning och med beaktande av de skäl som utredningen redovisar för en uppgiftsskyldighet, instämmer Skolverket i utredningens bedömning att det krävs en uppgiftsskyldighet för skolan, och att uppgifterna ska lämnas på eget initiativ. Vid denna ändrade bedömning har Skolverket särskilt beaktat den allvarliga samhällsutveckling som ägt rum under senare år som bland annat inbegriper att Polismyndigheten vittnat om att allt yngre personer påträffas, som såväl offer som gärningsmän, i samband med grova våldsbrott och uppgörelser inom kriminella nätverk (avsnitt 11.6.1 i betänkandet).

¹ Socialstyrelsens och Skolverkets slutredovisning 2023-12-13 av regeringsuppdrag 2017–2023 Tidiga och samordnade insatser för barn och unga.

² Se Skolverkets remissyttrande 2023-10-18 över delbetänkandet Samhället mot skolattacker.

11.6.3 ... och fullgöras av rektor

Skolverket tillstyrker att uppgiftsskyldigheten ska fullgöras av rektor, eller beträffande viss verksamhet, av den personal som huvudmannen utser. Att det är rektor som ansvarar för uppgiftslämnandet ligger i linje med att rektor får bedöma om skolan ska göra en polisanmälan vid hot och våld som kan utgöra brott.

11.7 Utlämnande utan föregående begäran

Skolverket tillstyrker utredningens förslag. Vi instämmer i utredningens bedömning att en bred uppgiftsskyldighet utan komplicerade juridiska begrepp är den mest lämpliga.

11.7.3 Intresseavvägning

Vilka intressen ska vägas mot varandra?

Enligt utredningen ska inte verksamhetshänsyn med ekonomiska förtecken, t.ex. att skolan på grund av informationsdelning med brottsbekämpningen skulle riskera att få negativ publicitet och i förlängningen ett minskat elevunderlag, få vägas in.

Skolverket instämmer i utredningens uppfattning. Men vi är samtidigt tveksamma till om det är realistiskt att utredningens uppfattning kommer att få fullt genomslag i praktiken, mot bakgrund av hur det svenska skolsystemet är utformat med fritt skolval och så kallad skolpeng som följer den enskilda eleven. Det framstår också som svårkontrollerat att hänsyn av nu aktuellt slag inte vägs in och medför att information i vissa fall inte delas. I den fortsatta beredningen efterfrågar Skolverket klargöranden om hur det ska säkerställas att hänsyn som har ekonomiska förtecken inte vägs in vid bedömningen om huruvida information ska delas.

Hur ska intresseavvägningen göras?

Skolverket bedömer att frågan om hur skolan ska agera utifrån den föreslagna informationsskyldigheten när en elev visar tecken på att vara på väg att bli radikaliserad aktualiserar flera svåra avvägningar. En sådan är om tecken på att vara på väg att bli radikaliserad är detsamma som att ha våldsbejakande åsikter.

Enligt Skolverkets bedömning kan en elev uppvisa tecken på radikalisering utan att därvid ge uttryck för *våldsbejakande* åsikter. Skolverket noterar att utredningen i andra avsnitt också förefaller göra en sådan åtskillnad (se avsnitt 14.2.1). I den fortsatta beredningen efterfrågar Skolverket att det övervägs om det finns skäl att göra en åtskillnad mellan möjliga tecken på radikalisering och våldsbejakande åsikter. Vi efterfrågar även förtydliganden om vilka olika konsekvenser en sådan åtskillnad eventuellt kan medföra.

En annan fråga är hur den föreslagna informationsskyldigheten förhåller sig till elevernas yttrandefrihet och i vilken uträkning, om någon, informationsskyldigheten kan anses utgöra en begränsning av denna frihet. Skolverket anser att detta inte är tillräckligt belyst i betänkandet. I den fortsatta

beredningen efterfrågar Skolverket närmare överväganden om detta samt vägledning om hur skolorna ska agera.

22.3.5 Särskilt om skolan

Skolverket delar inte utredningens bedömning att förslagen inte kräver någon särskild finansiering för att genomföras. Den nya lagen kommer att kräva att Skolverket ger vägledning på flera olika sätt till skolhuvudmännen. Under ärendets fortsatta beredning i Regeringskansliet önskar vi få inkomma med kostnadsberäkningar avseende de insatser som kommer att behövas.

Detta yttrande har beslutats av t.f. generaldirektör Tommy Lagergren efter föredragning av chefsjuristen Erik Janzon.

Tommy Lagergren
T.f. generaldirektör

Erik Janzon
Chefsjurist